

«Σχολική αυλή, ένας ‘ιδεατός τόπος’ για την σήμανση της αειφορίας».

Δρ. Ελένη Αντωνάρα

«Αλλά-**ZΩ** το
μικρο-**ΚΛΙΜΑ**
στην αυλή
και γύρω από το
σχολείο μου»

Σκοπός

η ανάδειξη της σχολικής αυλής ως ιδέα ενός διευρυμένου σχολικού χώρου.

Περιλαμβάνει την παρουσίαση ενός επιμορφωτικού προγράμματος.

Μεθοδολογικό εργαλείο, η έρευνα δράσης.

Διερευνώνται ερωτήματα επάνω στα όρια του σχολείου και στις απόπειρες διεύρυνσης τους στον χώρο, αναζητώντας τον τρόπο με τον οποίο εκπαιδευτικοί και μαθητές μπορούν να επινοήσουν και να κατασκευάσουν νέους χώρους με παιδαγωγική αξία.

‘Τάσεις στη σχολική αρχιτεκτονική’

«...η αρχιτεκτονική δεν είναι μόνο προϊόν της αισθητικής ή της τεχνολογίας, αλλά αποτυπώνει στη μορφή και το περιεχόμενο της συστήματα αξιών και μοντέλα συμπεριφοράς που χαρακτηρίζουν το κοινωνικό πλαίσιο της» (Tsoukala, 2009).

Η **‘νέα αγωγή’**, η οποία δίνει έμφαση στην αυτενέργεια και πρωτοβουλία, την ομαδική εργασία και την ενότητα θεωρίας και πράξης,

‘γεννά’ έναν χώρο ευέλικτο, πολύπλοκο, μετατρέψιμο και ροϊκό,

που σταδιακά αναιρεί την έννοια της ‘πειθαρχημένης αποτελεσματικής τάξης’

και εγκαινιάζει την **‘δημιουργικά αστάθμητη αταξία’** (Τσουκαλά, 2000).

Σχολικό συγκρότημα Bobigny , Γαλλία

Η 'διεγερσιακή μάθηση'

—με την έμφαση που δίνει στο συγκινησιακό βίωμα—

οδηγεί αναπόδραστα στην 'παραγωγή'
συγκεκριμένων χωρικών ποιοτήτων.

Vilhelmsro δημοτικό σχολείο, Κοπεγχάγη, Δανία

«Ροϊκές Χωρογραφίες» (2016), η Τσουκαλά ,
μετάβαση από αφηρημένες ιδέες σε
συγκεκριμένα υλικά-χωρικά αποτελέσματα.

Οι **τρεις κεντρικές χωρικές έννοιες** για την οργάνωση των σχολικών
κτηρίων, περιλαμβάνουν:

Λύκειο, Κοπεγχάγη

‘ενεργοποιημένο’ χώρο

ευνοεί
τη συνεργασία
και αλληλεπίδραση
υποκειμένου και περιβάλλοντος

**‘διαλογικό/
πολυφωνικό’**

Επιτρέπει τις
συναντήσεις
και τη
συνύπαρξη,

μία διαρκή,
εντατική,
πολλαπλή και
ρευστή
συνδιαλλαγή
ατόμου και
περιβάλλοντος

‘παιγνιώδη’ χώρο

συμβάλει στη διάνοιξη ενός πεδίου

- ελευθερίας,
- ρωγμών
- αστάθμητου βιώματος
- περιπλάνησης.

SMART LANDSCAPE
landscape | hardscape

Ο 'παιγνιώδης χώρος'
εκφράζει μία **σημαντική**
διάσταση του δημόσιου χώρου
της πόλης,

την αποσπασματική και τυχαία συρραφή 'καταστάσεων',
το κολάζ των πολυπολιτισμικών δραστηριοτήτων Τσουκαλά 2012)

Το ανοιχτό μέσα/έξω σχολείο.

Τα ζητήματα των σχέσεων της
αρχιτεκτονικής και παιδαγωγικής
έχουν την ιστορικότητά τους τη
δεκαετία του '30,
αλλά και την ανανέωσή τους στα
χρόνια της ελληνικής κρίσης (2010-).

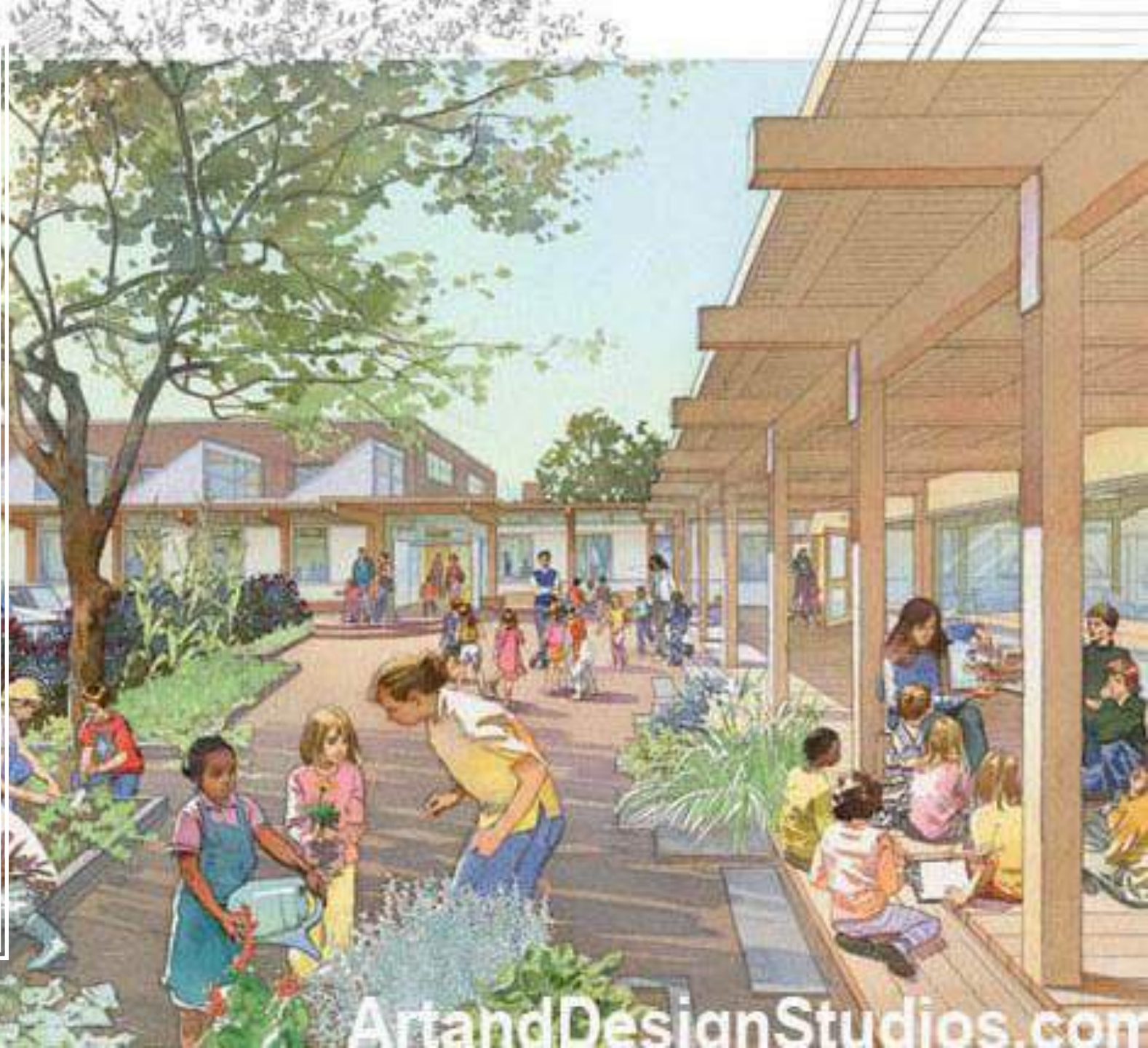

Η προβληματική

δίνει έμφαση στις εξελίξεις που
σημαδεύουν το σχολικό περιβάλλον
κατά την διάρκεια της
παγκοσμιοποίησης και του ύστερου
καπιταλισμού,

όπου η ρευστότητα του κοινωνικού
χώρου αντανακλάται στην τάση **από-
σχολειοποίησης [deschooling],**

της εκπαιδευτικής διαδικασίας σε
διαφοροποιημένα και διαρκώς
μεταβαλλόμενα τοπία μάθησης
(Τσουκαλά 2016).

**Στόχος της αποσχολειοποίησης [deschooling],
δηλ. της προβληματικής πέραν του ενός κτιρίου.**

- η μετάβαση από το σχολείο στην κοινότητα
- και οι πολλαπλοί εγγραφματισμοί για να έχουμε το σχολείο της κοινότητας [Community School].

Η μετάβαση αυτή αφορά τροποποιήσεις στους αρχιτεκτονικούς σχεδιασμούς του χώρου

και καθώς η σχολική κοινότητα είναι υπό διεύρυνση,

δεν αφορά ένα μόνο κτίριο,

δίνει έμφαση στην κίνηση, την αφή και τις αισθήσεις

και είναι σε διαδικασία όσμωσης με κοινωνικά ζητήματα.

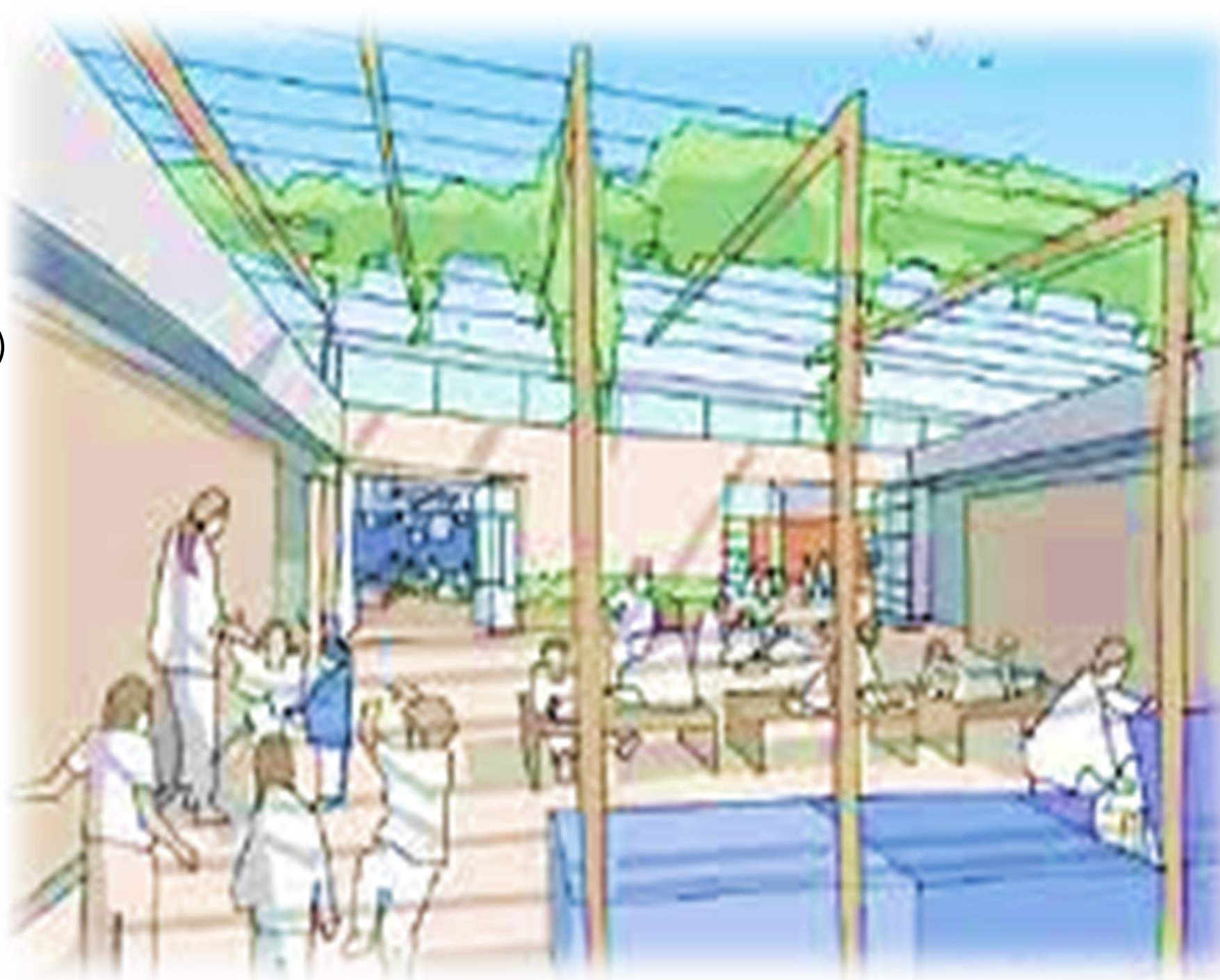
Η προβληματική πια είναι αντιμέτωπη με το ανοιχτό μέσα/έξω σχολείο.

Η μετάβαση στην κοινότητα

Το τρίπτυχο είναι μέσα (τάξη)
– έξω (αυλή) – πιο έξω
(κοινότητα)

και συσχετίζει την
παιδαγωγική με την
αρχιτεκτονική,
εγκαινιάζοντας την υπαίθρια
διδασκαλία και τη μετάβαση
στην κοινότητα.

Το σχολείο της **κοινότητας**
[Community School] είναι το
αίτημα ενός συμμετοχικού
σχεδιασμού που συσχετίζονται με την
κριτική και τη θεσμική παιδαγωγική
και τις τεχνικές Freinet.

Στην **Κριτική Παιδαγωγική** η τάξη
είναι ανοιχτή στις εμπειρίες της
καθημερινής ζωής (Γρόλλιος,
Γούναρη, 2010).

Στην πράξη, οι ιδέες της Κριτικής
Παιδαγωγικής διαμορφώνονται από
το έργο του Βραζιλιάνου παιδαγωγού
Paulo Freire

Παρουσίαση δράσης.

Στο πλαίσιο μίας περιβαλλοντικής εκπαίδευσης που επικεντρώνεται στην αισιοδοξία, στη δημιουργία, στη συμμετοχή και στην αλλαγή σε τοπικό επίπεδο σχεδιάστηκε, οργανώθηκε και υλοποιήθηκε επιμορφωτική δράση από το ΚΠΕ/ΚΕΠΕΑ Φιλίππων, το σχολ. έτος 2016, με τίτλο «ECO-σχολική αυλή: Βελτίωση σχολικών αυλών με συμμετοχικό σχεδιασμό».

Στη δράση συμμετείχαν από 6 Σχολεία του Δήμου Καβάλας, οι μαθητές, οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς. Συνεργάστηκαν με ειδικούς και την τοπική αυτοδιοίκηση.

Δημοτικό σχολείο στη Γερμανία

A Participatory Action Research on School- and Community-based Food and Nutrition Program for Literacy, Poverty Reduction and Sustainable Development

Μεθοδολογία η
«έρευνα δράσης»

κατάλληλη για τη
φροντίδα
του περιβάλλοντός

- Η έρευνα δράσης αποτελεί την ιδανική μεθοδολογία στο πλαίσιο της συμμετοχής των παιδιών στο περιβάλλον τους.
- Η μόνη ελπίδα για την επίτευξη της παγκόσμιας συμμετοχής των πολιτών στα περιβαλλοντικά ζητήματα είναι η ενδυνάμωση της τοπικής έρευνας και δράσης των παιδιών στο άμεσο περιβάλλον της κοινότητάς τους (Hart, 1993).

- Σύμφωνα με τον Hart (1997), η έρευνα δράσης περιλαμβάνει τα εξής στάδια:

- εντοπισμό του προβλήματος,
- έρευνα στο πεδίο
- ανάλυση και ερμηνεία των δεδομένων
- σχεδιασμό και υλοποίηση περιβαλλοντικών δράσεων
- αναστοχασμό

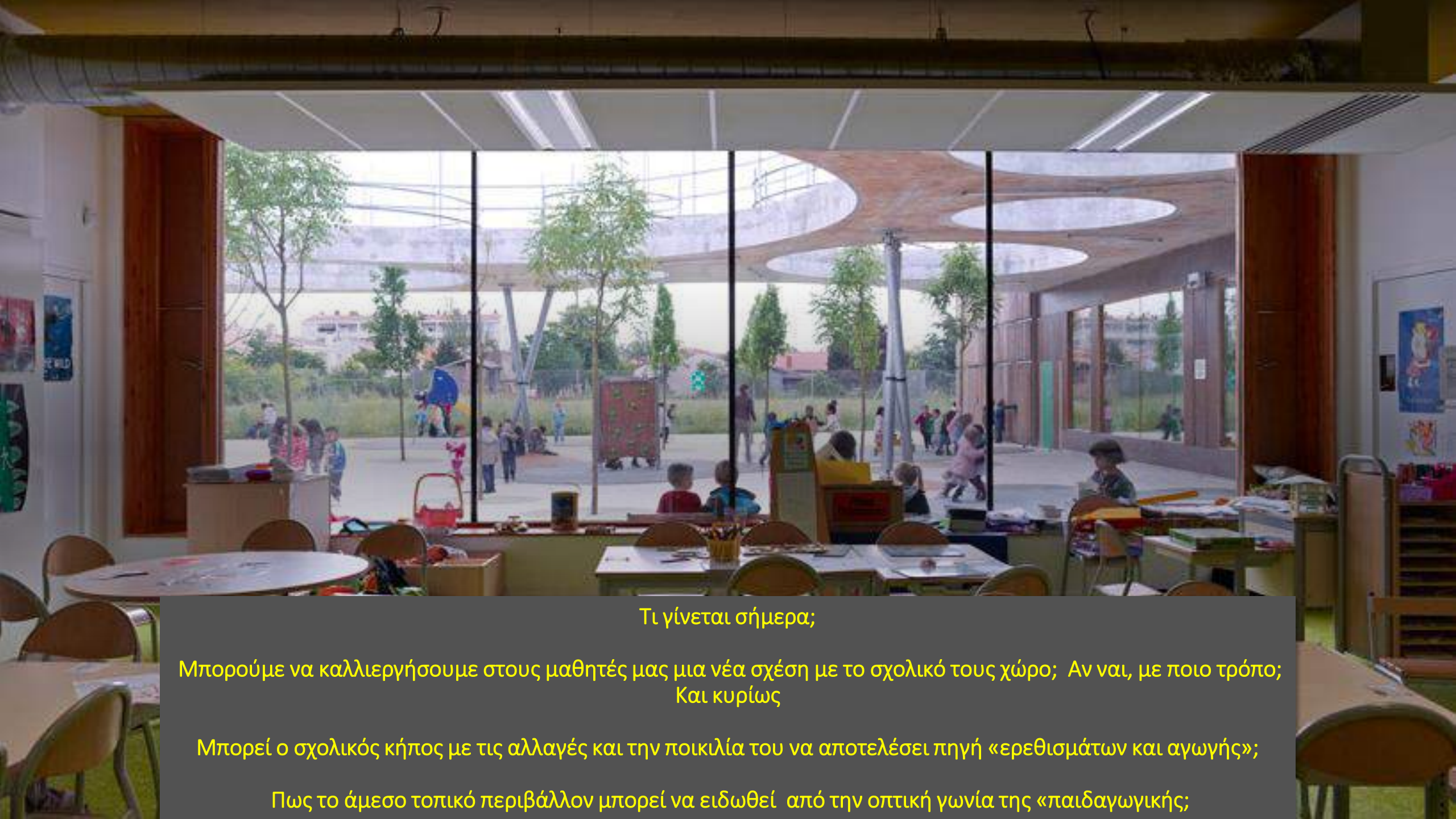
σκόπιμο να παραθέσουμε κάποια βασικά στοιχεία νομοθεσίας του απώτερου παρελθόντος που καταδεικνύουν μία οικολογική συνείδηση εκ διαμέτρου αντίθετη με το πρόσφατο παρελθόν. Σύμφωνα, λοιπόν, με (προ τριετίας περίπου) άρθρο της Ελευθερίας Τραϊού στην διαδικτυακή εκπαιδευτική πύλη www.e-enosh.gr (διεύθυνση άρθρου <http://www.e-enosh.gr/modules.php?name=News&file=article&sid=965>) και πηγή τ

<http://www.e-enosh.gr/modules.php?name=News&file=article&sid=965>

«Καθημερινή», έχουμε:

μαθαίνουμε ότι στον νόμο 26/5/1835 «Περί προικοδοτήσεως των ελληνικών οικογενειών των Δήμων», αναφέρεται, μεταξύ άλλων, το εξής: «εκ των διαθεσίμων εθνικών γαιών» παρέχονται στους δήμους εκτάσεις έως 15 στρέμμ. «διά Σχολείον και διά κήπον αυτού, και αν τούτο δεν δύναται, να δοθή από τα κτήματα των διαλυθέντων Μοναστηρίων». Η Εγκύκλιος 23/2/1849 του τότε υπουργού Εσωτερικών Γ. Γλαράκη όριζε ότι «έκαστος δήμος πρέπει να έχει παρά το δημοτικόν σχολείον κήπον ή καλλιεργήσιμον γη εκ δύο στρεμμάτων υπό του διδασκάλου καλλιεργουμένην». Το 1913 ο τότε υπουργός Εθνικής Οικονομίας Ανδρέας Μιχαλακόπουλος καλούσε τους νομάρχες όλης της χώρας να αναγράψουν «εν τοις δημοτικοίς προϋπολογισμοίς μικράς πιστώσεις διά δαπάνας σχολικών κήπων».

Γεμάτα είναι τα σχετικά έντυπα της εποχής από επαινετικά σχόλια για όσους διακρίνονταν στον τομέα αυτό. «Τα Γεωπονικά Νέα» (Μάρτιος 1901) μας πληροφορούν ότι στο χωριό Πιτσά της Κορινθίας ο δημοδιδάσκαλος Β.Μ. Ντόκας και οι μαθητές του κατάφεραν να δημιουργήσουν κήπο και φυτώρια δέντρων με 10.000 μουριές, 500 αμυγδαλιές και 1.000 κυπαρίσσια, πολλά από τα οποία μεταφυτεύθηκαν σε δρόμους και σε αυλές

Τι γίνεται σήμερα;

Μπορούμε να καλλιεργήσουμε στους μαθητές μας μια νέα σχέση με το σχολικό τους χώρο; Αν ναι, με ποιο τρόπο;
Και κυρίως

Μπορεί ο σχολικός κήπος με τις αλλαγές και την ποικιλία του να αποτελέσει πηγή «ερεθισμάτων και αγωγής»;

Πως το άμεσο τοπικό περιβάλλον μπορεί να ειπωθεί από την οπτική γωνία της «παιδαγωγικής»;

**ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ/ΔΡΑΣΗΣ**

Στο ΚΠΕ Φιλίππων

1^η φάση

- Εισαγωγική επιμόρφωση για τους Εκπαιδευτικούς των 6 σχολικών μονάδων και τους γονείς των μαθητών.
- Σύγχρονες παιδαγωγικές προσεγγίσεις
- Τάσεις παιδαγωγικής αρχιτεκτονικής
- Παραδείγματα παρεμβάσεων για τον παιδαγωγικό σχεδιασμό του υπαίθριου σχολικού χώρου και
- Προτάσεις παιδαγωγικής αξιοποίησής του.

Το **Nueva School Hillside Learning Complex** in Hillsborough, California
νοτιοδυτικά του Σαν Φρανσίσκο.

Το σχολείο ονομάστηκε Top Ten
Green Project Gold

πιστοποίηση από το Green Building
Council των ΗΠΑ.

Το νέο σχολείο περιλαμβάνει **τρία κτίρια** : μια **βιβλιοθήκη**, ένα **κέντρο μαθητών** και ένα **κτίριο με αίθουσες διδασκαλίας, γραφεία διοίκησης και ένα εργαστήριο έρευνας και ανάπτυξης**. Τα κτίρια αυτά οργανώνονται γύρω από μια κεντρική πλατεία.

Κατασκευασμένο σε μια
τοποθεσία που
λειτουργούσε κάποτε ως
χώρος στάθμευσης

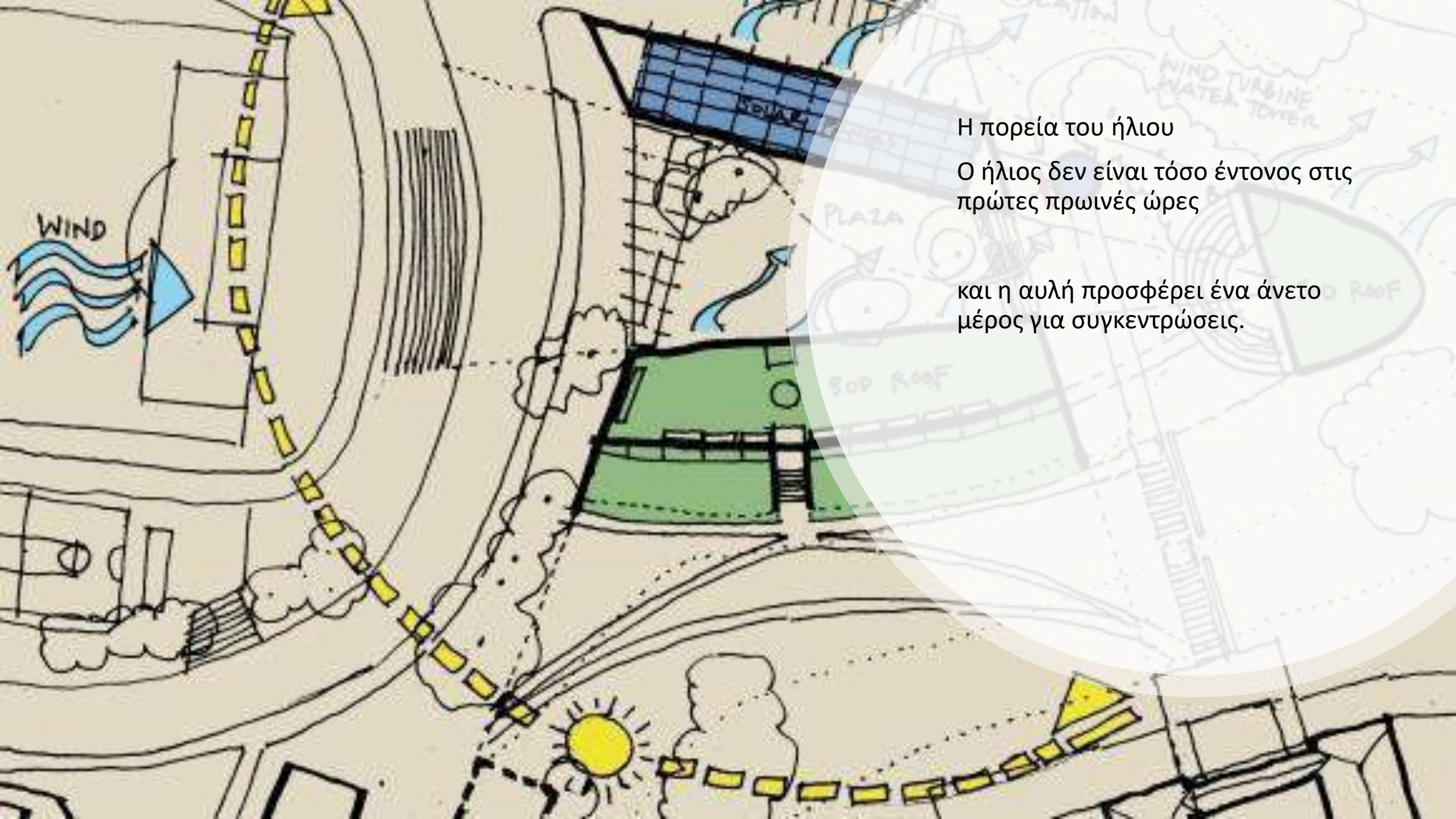
τα νέα κτίρια στο Nueva
School έχουν σχεδιαστεί να
συνεργάζονται με το
φυσικό τοπίο

Ανάμεσα στο κεντρικό
κτήριο και το νέο
κτήριο της
βιβλιοθήκης,

έχει δημιουργηθεί μία
πλατεία.

Η πορεία του ήλιου

Ο ήλιος δεν είναι τόσο έντονος στις πρώτες πρωινές ώρες

και η αυλή προσφέρει ένα άνετο μέρος για συγκεντρώσεις.

- Καθώς ο ήλιος κινείται προς το νότο και το φως του ήλιου γίνεται πιο έντονο γύρω στο μεσημέρι,

τα ξύλινα πανέλα βοηθούν τη σκίαση στις αίθουσες διδασκαλίας.

Η ανατολική πλευρά του κτιρίου βιβλιοθήκης κατασκευάστηκε εν μέρει στην πλαγιά του λόφου, μειώνοντας την ποσότητα του εδάφους και της βλάστησης που διαταράχθηκε κατά τη διάρκεια της κατασκευής.

Η οροφή του κυλικείου των
μαθητών όσο και η
βιβλιοθήκη έχουν πράσινα
συστήματα οροφής

συγκρατούν το νερό της
βροχής μειώνοντας την
επιβάρυνση των υπονόμων

Η πράσινη στέγη της βιβλιοθήκης
περιλαμβάνει αυτοφυή φυτά της περιοχής
της Καλιφόρνια,

όπως το παραθαλάσσιο φαγόπυρο και
διάφορα αγριολούλουδα,
δημιουργώντας ένα φυσικό οικοσύστημα
επίσης θερμομονώνει το κτίριο

Η πράσινη στέγη αυξάνει την
διαπερατότητα

Τα φυτά σε μια πράσινη στέγη συνήθως
δεν αυξάνονται πάνω από 12 -18 εκ. ύψος
και δεν απαιτούν επιπλέον πότισμα.

Το νερό της βροχής που πέφτει σε μια περιοχή είτε θα απορροφηθεί από το έδαφος, αν το έδαφος είναι διαπερατό (χλοοτάπητας, βλάστηση),

ή θα επιβαρύνει το αποχετευτικό σύστημα (τυπική οροφή, σκυρόδεμα, άσφαλτος).

Πρωτοποριακό σύστημα άρδευσης που
ρυθμίζεται αυτόματα

κανάλια επενδυμένα με χαλίκι
επιτρέπουν στα παιδιά να παρακολουθήσουν
τη ροή του νερού κατά τη διάρκεια της
καταιγίδας,

με σκοπό την εκπαίδευση τους για τα
περιβαλλοντικά προβλήματα που συνδέονται
με την απορροή όμβριων,

όπως είναι **η ρύπανση των υδάτων και οι
πλημμύρες.**

-
- **Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών για εκπαιδευτικές δραστηριότητες που μπορούν να πραγματοποιηθούν στον αύλειο σχολικό χώρο, βασισμένες στο γνωστικό αντικείμενο της Γλώσσας, των Μαθηματικών και της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.**

ΤΙΤΛΟΣ: Η αυλή του σχολείου μου

ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ: ΓΛΩΣΣΑ,
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

- **ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ**

1. Χωριστείτε σε ομάδες 4 ατόμων.
Στο χαρτί που σας δίνεται γράψτε

**ουσιαστικά και επίθετα με τα οποία
θα χαρακτηρίζατε τον υπαίθριο
αυτό**

χώρο καθώς και τα συναισθήματα
που σας δημιουργεί.

Συζητήστε στην

ομάδα και συγκρίνετε τις δικές σας
απόψεις με αυτές των
συμμαθητών σας.

2. Συζητείστε στην ομάδα και
**καταγράψτε χαρακτηριστικά του
χώρου τα οποία σας οδήγησαν
στους χαρακτηρισμούς που
χρησιμοποιήσατε.**

Παραδείγματα δραστηριοτήτων

- **ΤΙΤΛΟΣ:** « Περιγράψω την αυλή του σχολείου μου»
- ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ: Γλώσσα
- **ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ**
 - 1. Χωριστείτε σε τρεις ομάδες. Η κάθε ομάδα θα πάρει από ένα όνομα: **η ομάδα του ουσιαστικού, η ομάδα του ρήματος ,η ομάδα του επιθέτου.**
 - 2. Κινηθείτε στο χώρο και **καταγράψτε όσα βλέπετε και όσα αισθάνεστε χρησιμοποιώντας μόνο λέξεις της κατηγορίας της ομάδας σας (ουσιαστικά, ρήματα, επίθετα)**
 - 3. Σ' ένα ρολό χαρτί που απλώνετε στην αυλή συγκεντρώστε το υλικό από την έρευνα σε τρεις στήλες
 - 4.Γράψτε προτάσεις που να σχηματίσουν ένα κείμενο με το οποίο να περιγράφετε το χώρο, χρησιμοποιώντας μόνον λέξεις από τον παραπάνω πίνακα. Παρουσιάστε το κείμενο στην τάξη.

ουσιαστικά	επίθετα	ρήματα
κήπος	σκιερός	ξεκουράζομαι

- **ΤΙΤΛΟΣ:** Γνωριμία με γεωμετρικά σχήματα
- **ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ:** Μαθηματικά, γεωμετρικά σχήματα
- **ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ**
 - 1. Χωριστείτε σε ομάδες 4 ατόμων. Παρατηρείστε τον περιβάλλοντα χώρο και **καταγράψτε στο χαρτί τα γεωμετρικά σχήματα που αναγνωρίζετε.**
 - Συζητήστε στην ομάδα για τα γεωμετρικά σχήματα **και τις συμμετρίες που εμφανίζουν.**
 - Κατασκευάστε πίνακα στον οποίο εμφανίζονται τα διαφορετικά γεωμετρικά σχήματα που παρατηρήσατε με τις συχνότητές τους..
 - Παρουσιάστε τον πίνακα στις υπόλοιπες ομάδες και **συζητήστε για την αναγκαιότητα ύπαρξης αυτών των σχημάτων ως συμβολικής αναπαράστασης πραγματικών οντοτήτων του χώρου.**
 - .

ΤΙΤΛΟΣ: «Σχήμα και χώρος»
ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ: Μαθηματικά,
σχήματα, συμμετρία

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Χωριστείτε σε τετραμελείς ομάδες και περιηγηθείτε στον περιβάλλοντα χώρο.
Παρατηρείστε χώρους ή αντικείμενα που υπάρχουν και προσπαθήστε να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα:

Πού μπορείτε να δείτε ...;	
Μια ορθή γωνία Μια οξεία γωνία Μια αμβλεία γωνία Μια εξωτερική γωνία Μια εσωτερική γωνία Μια κάθετη γραμμή Μια οριζόντια γραμμή Παράλληλες γραμμές Μια διαγώνια γραμμή Μια καμπύλη γραμμή Ένα ακανόνιστο σχήμα Ένα κανονικό σχήμα Ένα εξάγωνο Ένα τρίγωνο	

2° ΣΤΑΔΙΟ

Προβολή powerpoint

με **παραδείγματα σχολείων** στα οποία έγινε παιδαγωγική παρέμβαση για την βελτίωση και την παιδαγωγική αξιοποίηση του σχολικού χώρου

με στόχο να **ενεργοποιηθεί το ενδιαφέρον** των μαθητών και των εκπαιδευτικών για συμμετοχή

3^ο ΣΤΑΔΙΟ

- Σύνταξη ερωτηματολογίων που απευθύνονται σε:

▣ Μαθητές

▣ Εκπαιδευτικούς

▣ Γονείς

- Σύνταξη οδηγού παρατήρησης για την οργάνωση και τη λειτουργία της αυλής:

Αισθητική

Λειτουργική

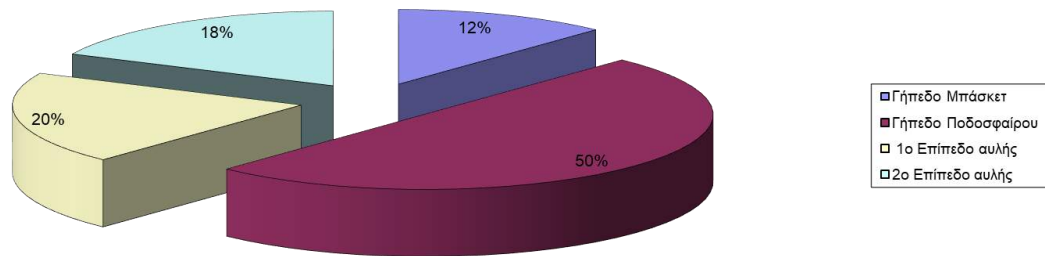
Οικολογική

- Σύνταξη τελικού οδηγού παρατήρησης συμπεριφοράς
 - αλληλεπίδρασης σε υποχώρους της αυλής για να φανεί η σύνδεση ανάμεσα στην εκδηλούμενη συμπεριφορά και το υλικό πλαίσιο που τη στηρίζει.

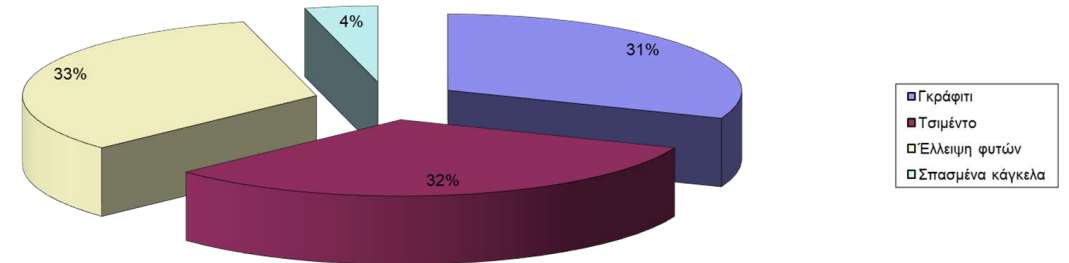

Ερωτηματολόγιο μαθητών

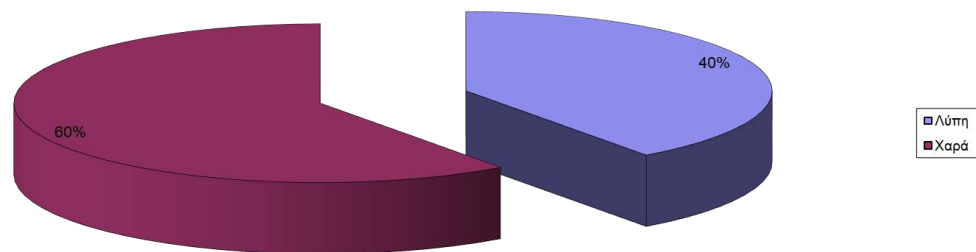
Αγαπημένος χώρος των παιδιών στην αυλή:

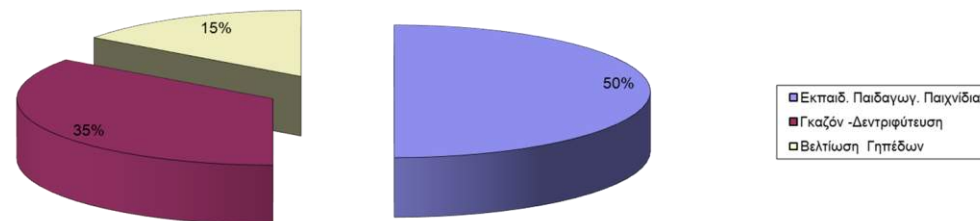
Τι δεν σας αρέσει στο χώρο της αυλής:

Συναισθήματα που προκαλεί η κατάσταση του χώρου της αυλής;

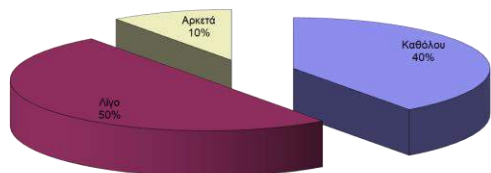

Τι θα θέλατε να αλλάξει; Τι προτείνετε;

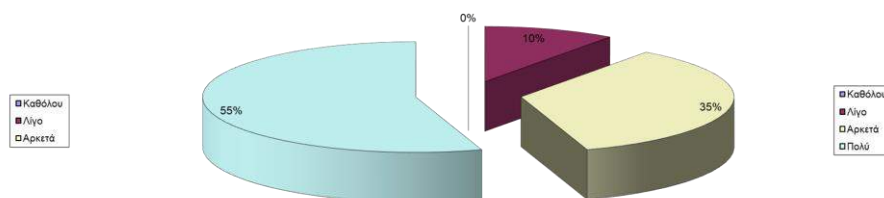

Ερωτηματολόγιο εκπαιδευτικών

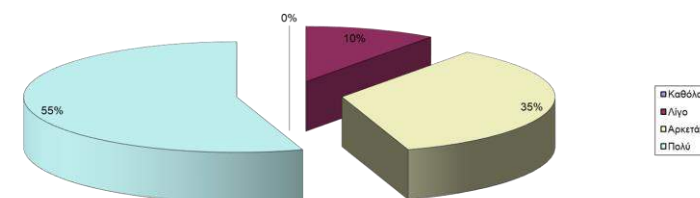
Χρησιμοποιείτε τη σχολική αυλή στη μαθησιακή διαδικασία;

Επηρεάζει η εικόνα της σχολικής αυλής τη συμπεριφορά των μαθητών;

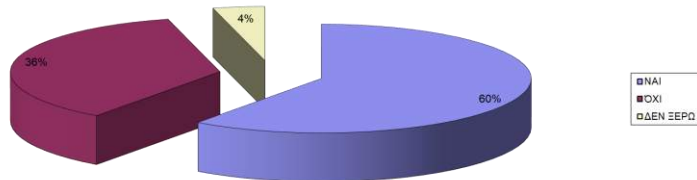

Εμπνέει στους μαθητές η σχολική αυλή σεβασμό για το χώρο του σχολείου;

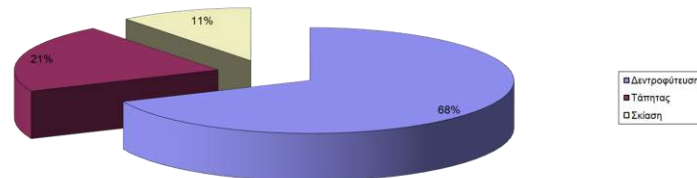

Ερωτηματολόγιο Γονείς

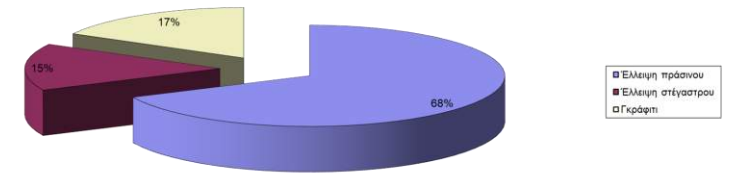
Σας απασχόλησαν θέματα σχετικά με την αισθητική και τη λειτουργική ποιότητα της σχολικής αυλής;

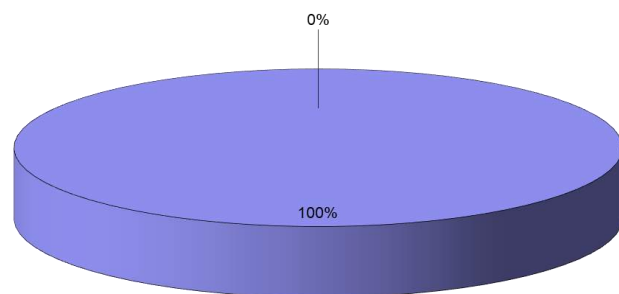
Αλλαγές που προτείνετε:

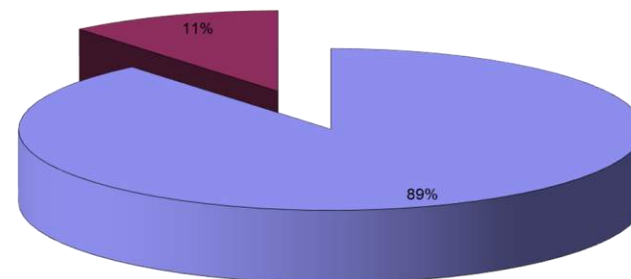
Τι δεν σας αρέσει στο χώρο της αυλής ;

Επηρεάζει τη συμπεριφορά των παιδιών στο σχολείο η ποιότητα του σχολικού χώρου;

Θέλετε να συνεργαστείτε με τους μαθητές, τους εκπαιδευτικούς και τους ειδικούς για τη βελτίωση της σχολικής αυλής;

- Στον πρώτο κύκλο της έρευνας δράσης:
- **Ανιχνεύθηκαν και καταγράφηκαν οι ιδέες των παιδιών, ως προς το σχεδιασμό της αυλής του σχολείου τους.**
- Τα παιδιά ενθαρρύνθηκαν να εκφράσουν και να επικοινωνήσουν τις ιδέες τους.
- «Πάρκο δρομολογίων», του συγγραφέα Παπαθεοδούλου Αντώνη (2007).
- Το βιβλίο του Έρμαν Έσσε, Ευχάριστες στιγμές στον κήπο, Αθήνα 2006.
- Δημιούργησαν συλλογικά ζωγραφικά έργα και τρισδιάστατες απεικονίσεις με πλαστελίνη αποτυπώνοντας το όραμά τους για την αυλή του σχολείου τους.

Ο συμμετοχικός σχεδιασμός εμπλέκει τα παιδιά στη λήψη αποφάσεων για τη δημιουργία χώρων χωρίς αποκλεισμούς (Bonaí, 2000) για παιχνίδι, συζήτηση, συμβούλια, θέατρο, καλλιέργεια φυτών, ζωγραφική, ανάγνωση κ.λπ.

- Ανάλυση των αποτελεσμάτων από τους εκπαιδευτικούς και γονείς που υλοποίησαν τη δραστηριότητα.

**Συνεργασία με ειδικούς,
αρχιτέκτονες, αρχιτέκτονες τοπίου
για την αποκωδικοποίηση των
(σχεδιαστικών) προτάσεων
μαθητών και εκπαιδευτικών..**

**A. Σχεδιασμός – Ιδεόγραμμα
υποχώρων αυλής**

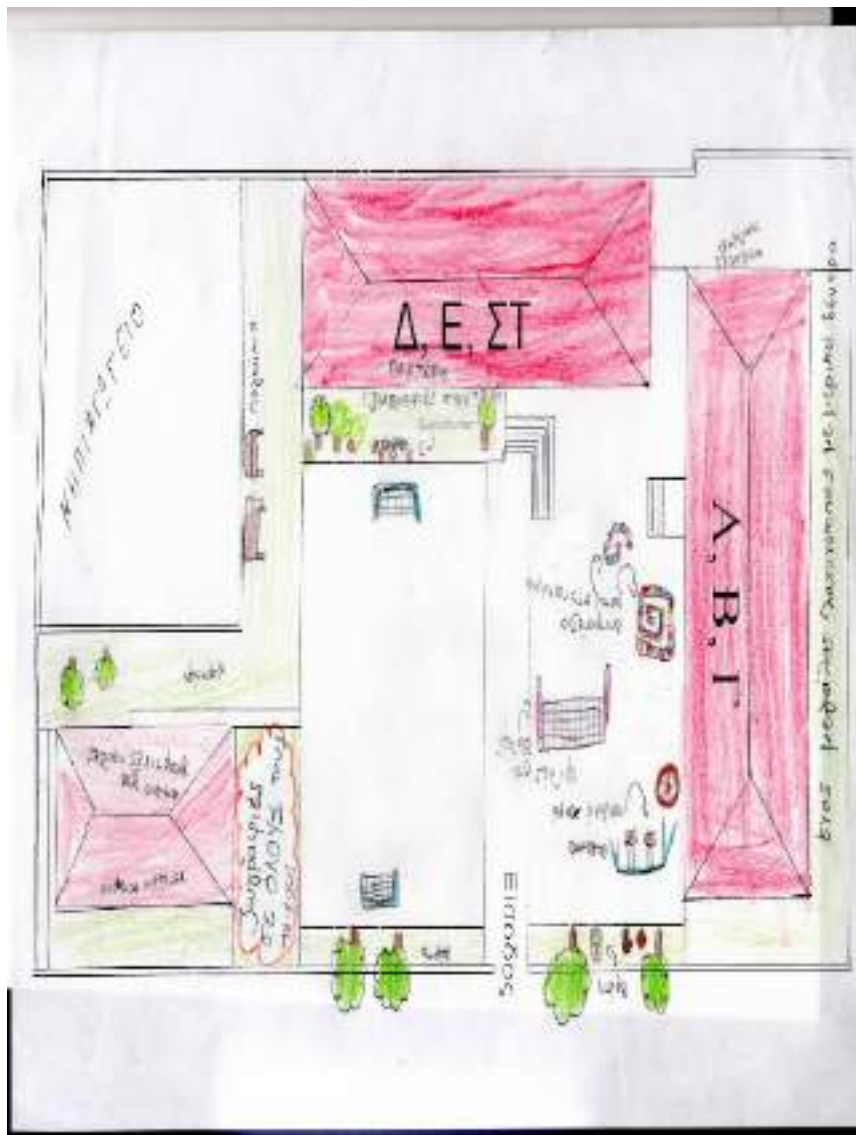
B. Επιλογή φυτικού υλικού

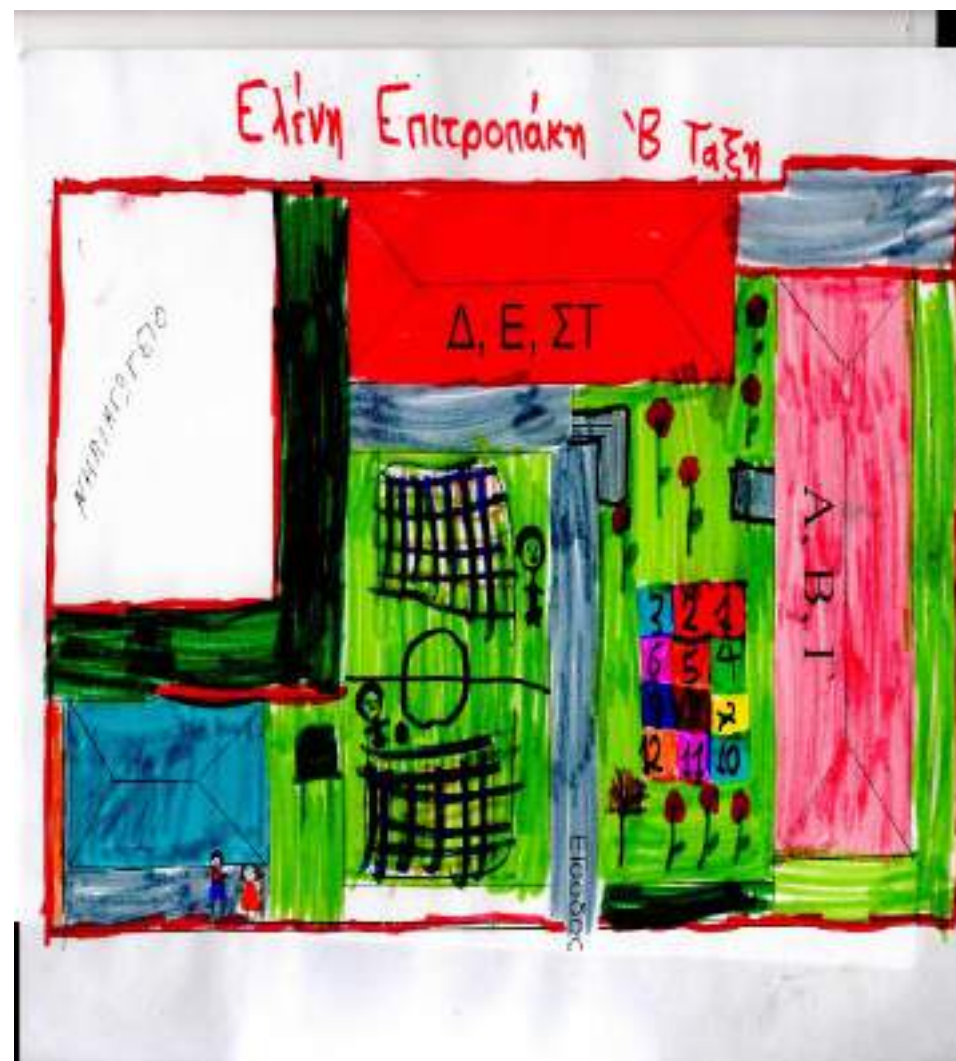
24° Δ.Σ. Καβάλας

Δ.Σ. Κρηνίδων

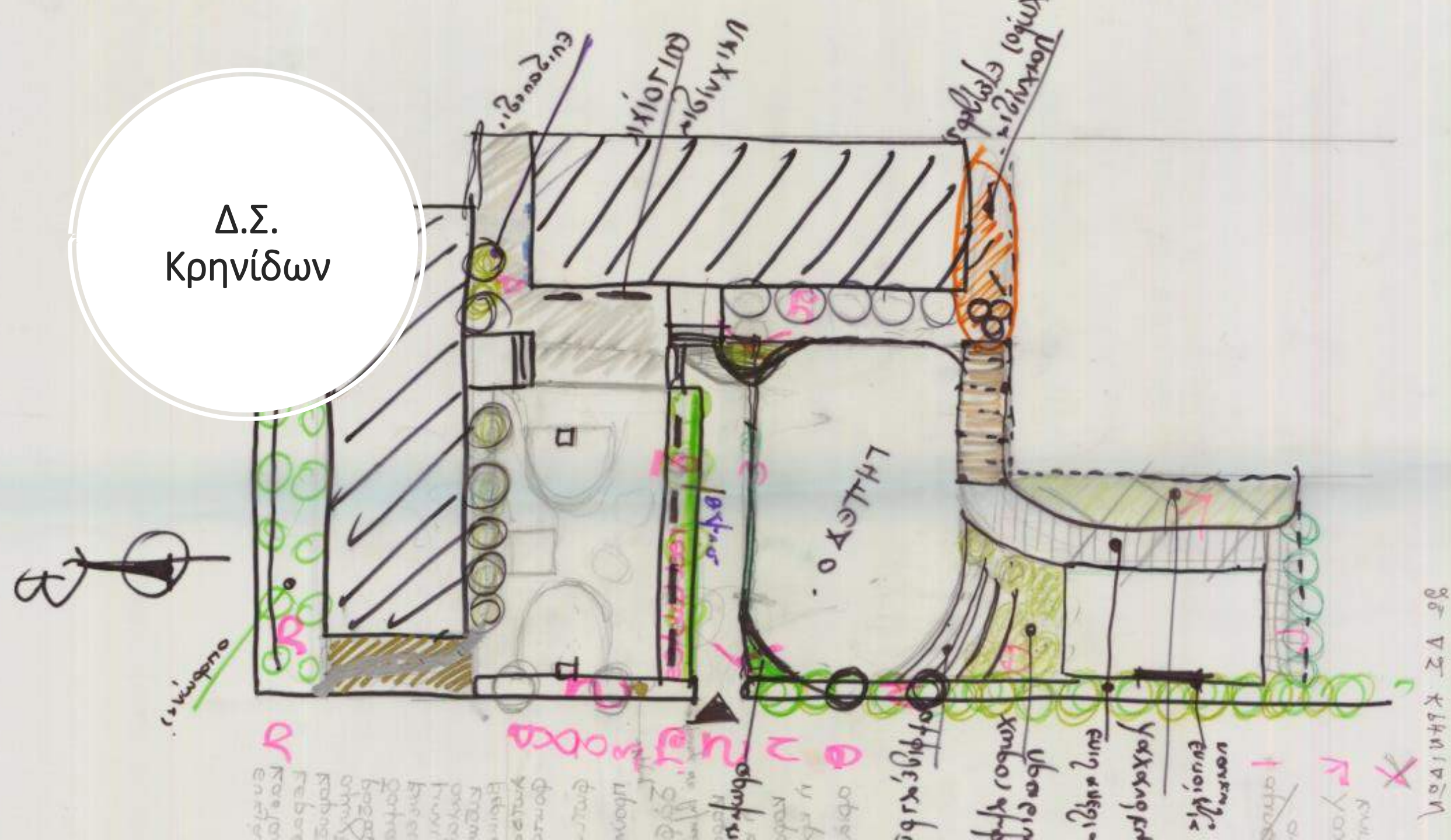

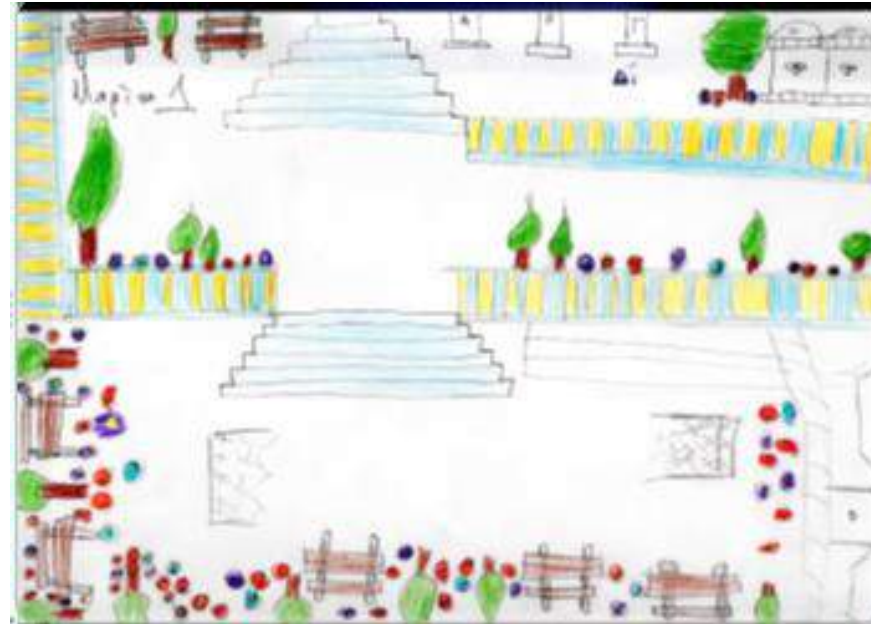
Δ.Σ. Κρηνίδων

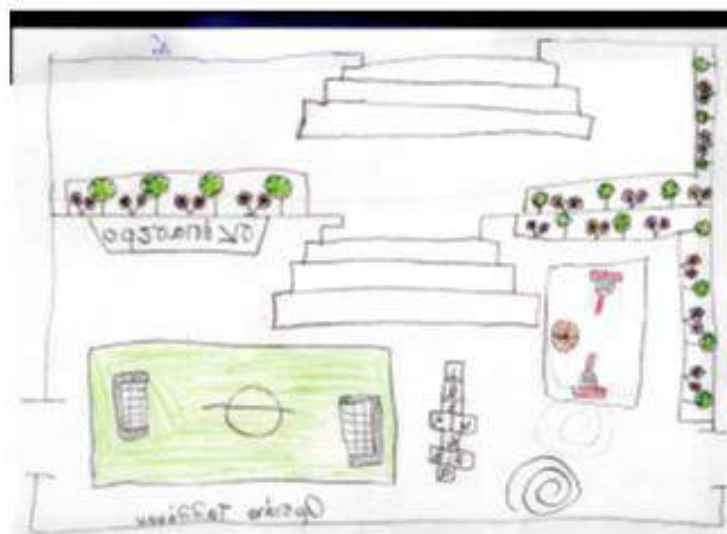

Δ.Σ.
Κρηνίδων

Δ.Σ. Ζυγού

Δ.Σ. Ζυγού

Δ.Σ. Ζυγού

Η ΑΥΛΗ ΤΩΝ ΟΝΕΙΡΩΝ ΜΑΣ

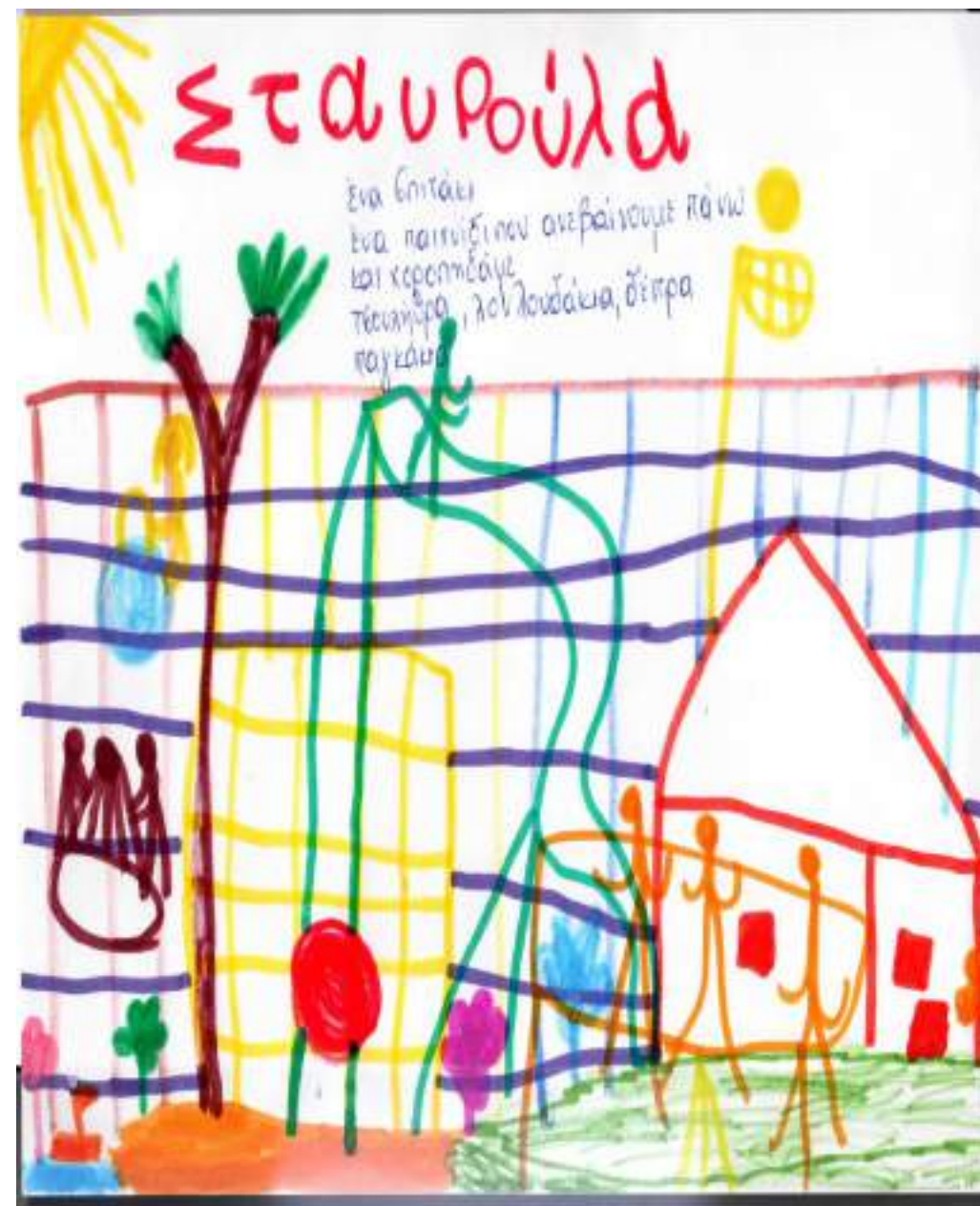
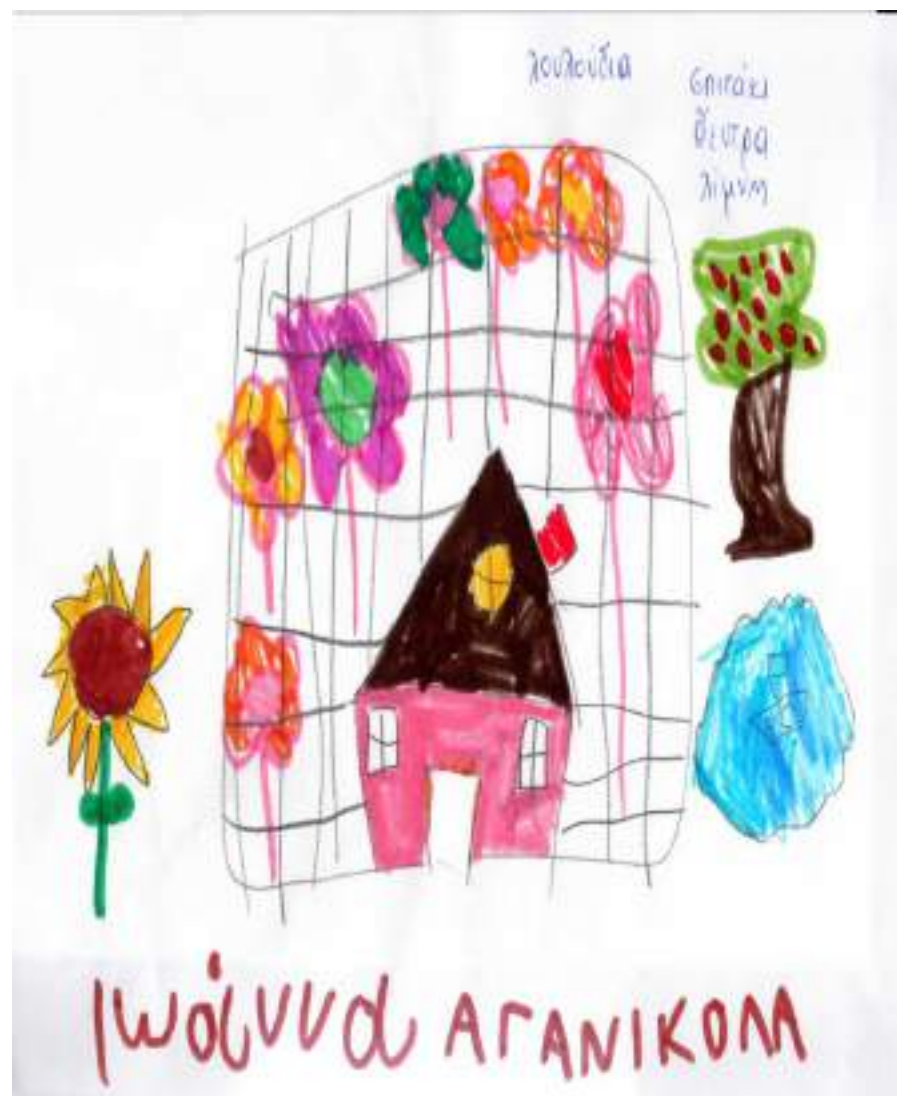
20° Νηπιαγωγείο
Καβάλας

- η → όχι ακακία
 ναι αρία
 θ → ναι παλαιά
 τὸ 30 → πυζόρι
 φύτευση
 α → όχι κέδρος
 ναι λυγρός
 φλαμιαρί φορευθία 3
 τείνεσθαι 3
 β → ναι δεύτερη
 ροδιά
 λαδανιά
 γ → ναι λαδανιά
 flomus
 Χώρος διαδραματίζεσθαι
 Χώρος προέινου
 Χώρος με αμφιδρομική κάλυψη
 Χώρος μουσικής
 Χώρος επιδασεδίων παιχνιδιού
 Χώρος υποδοχής - αρώματος
 --- ροή - κίνηση

20°
Νηπιαγωγείο
Καβάλας

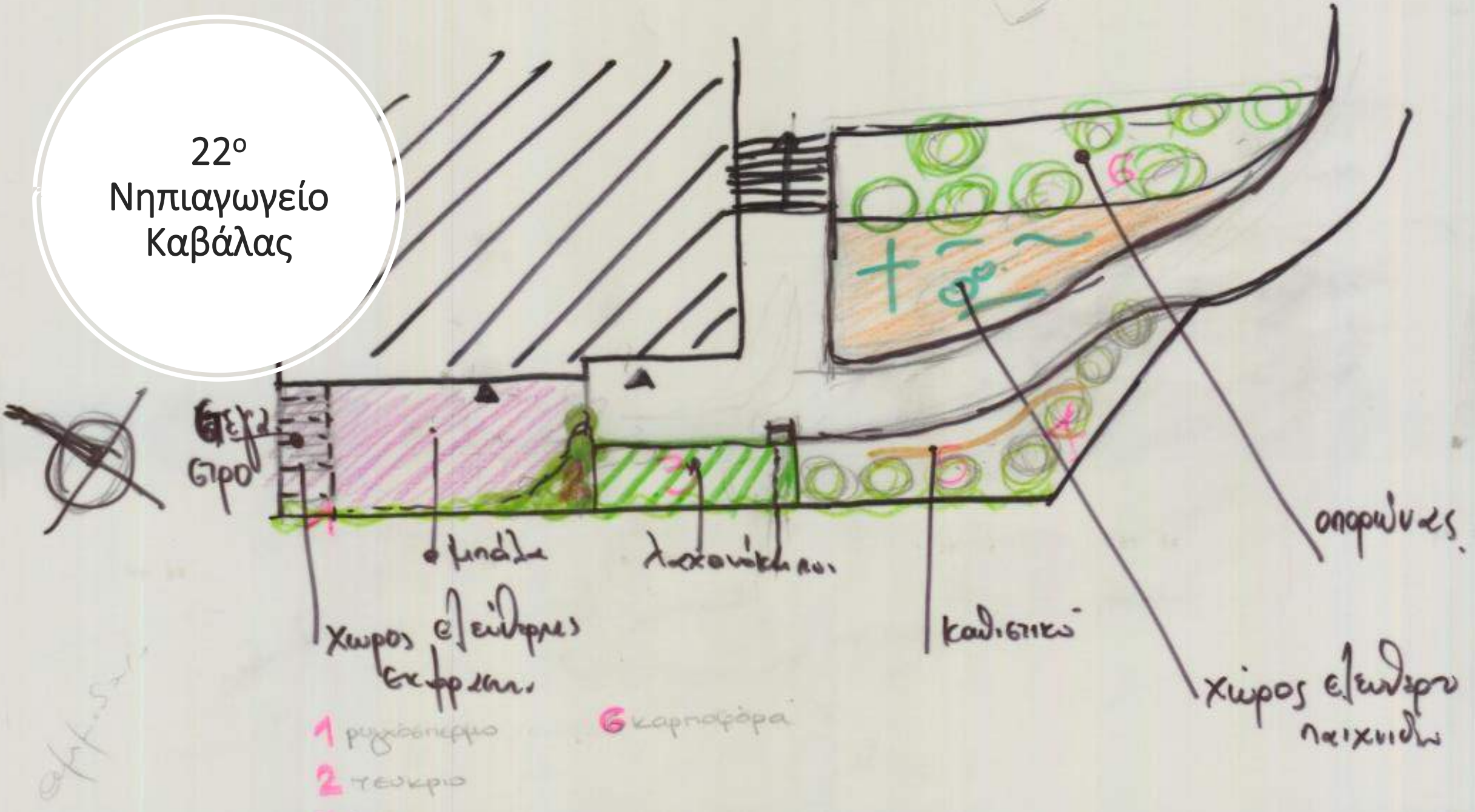
22° Νηπιαγωγείο
Καβάλας

22° Νηπιαγωγείο Καβάλας

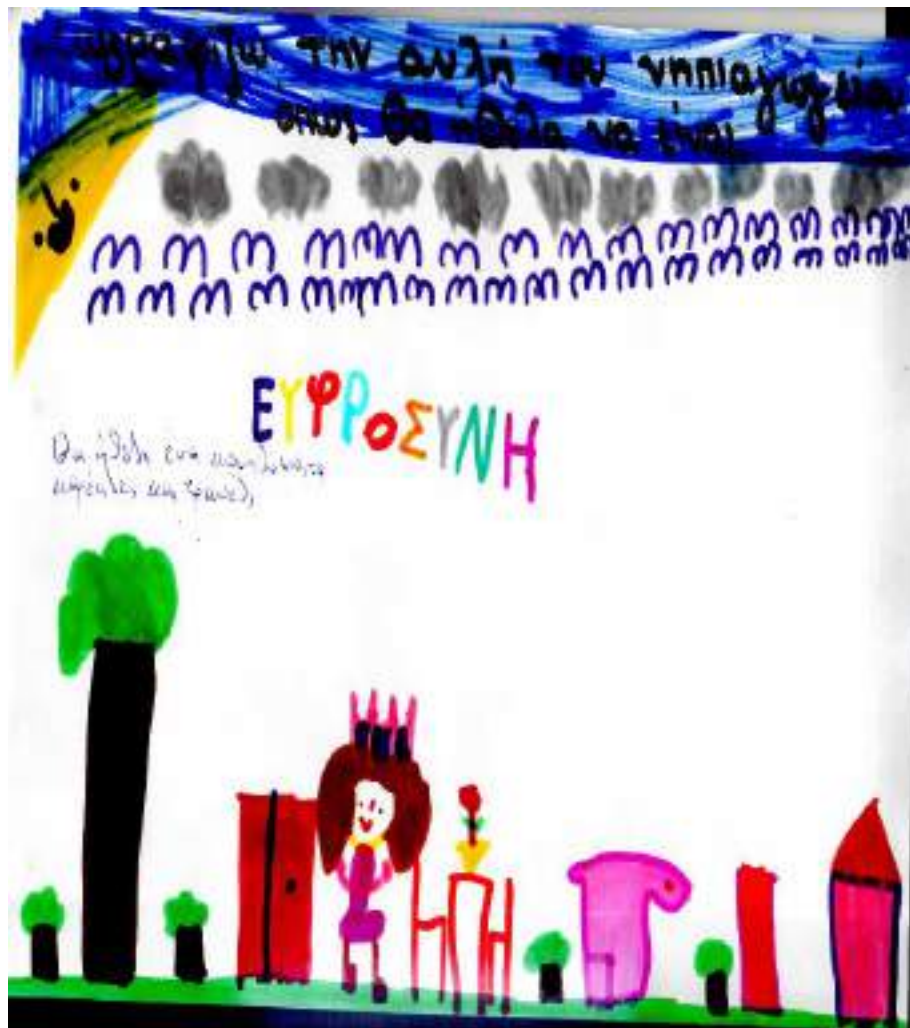
22°
Νηπιαγωγείο
Καβάλας

25° Νηπιαγωγείο Καβάλας

25° Νηπιαγωγείο
Καβάλας

Προτάσεις

Τα πάρκα, οι παιδικές χαρές και το αστικό πράσινο θεωρούνται σημαντικοί χώροι για τις πόλεις.

Αντίθετα οι σχολικές αυλές είναι πολύ υποβαθμισμένες για να καταχωρηθούν στη συλλογική μνήμη ως ανοιχτοί χώροι, που ομοιόμορφα κατανεμημένοι στον αστικό ιστό, μπορούν να λειτουργήσουν ως τμήματα των πράσινων αστικών δικτύων και ταυτόχρονα ως χώροι παιχνιδιού και εκπαίδευσης.

- Το ποσοστό κατοίκων που ζουν σε απόσταση <300μ από δημόσιο ανοιχτό χώρο

- και το ποσοστό παιδιών που μετακινούνται προς και από το σχολείο με τα πόδια

θεωρούνται σημαντικοί περιβαλλοντικοί δείκτες μέτρησης της βιωσιμότητας των πόλεων.

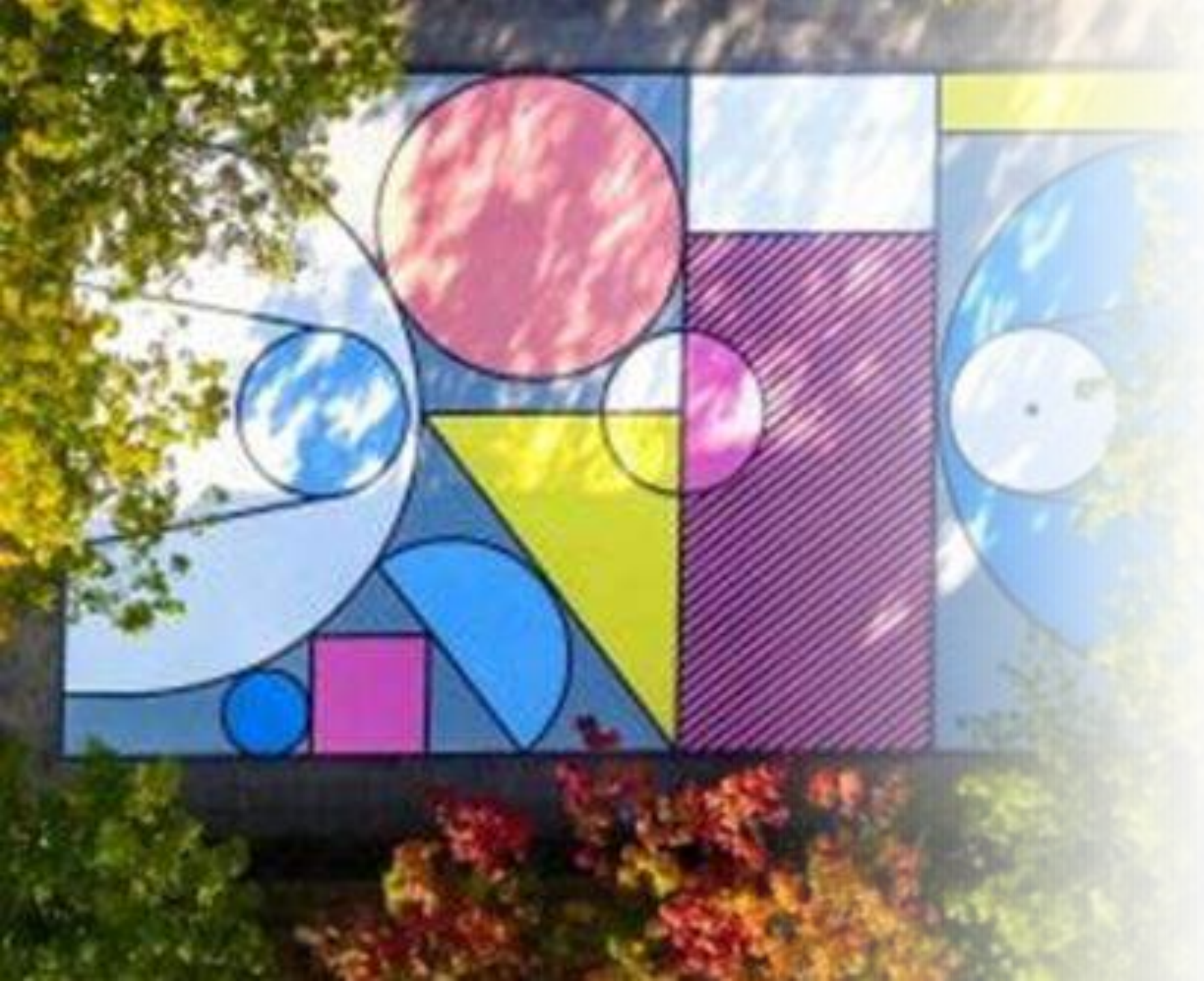
-
- Συνήθως, η υπάρχουσα κατανομή των σχολικών αυλών, δίνει τη δυνατότητα πρόσβασης από πεζό, μέσα σε ακτίνα 250 μ. από την κατοικία του.
 - Είναι η απόσταση που μπορεί να διανύσει ένα παιδί με τα πόδια μέσα σε 10 λεπτά της ώρας.
 - Το γεγονός αυτό αναδεικνύει τη σημασία της ένταξης των αυλών στο δίκτυο των δημόσιων ανοιχτών χώρων.

Οι κυριότερες παρεμβάσεις είναι

- η απομάκρυνση του τσιμέντου και η αντικατάσταση με χλοοτάπητα και υδατοπερατά υλικά,
- η εκτεταμένη φύτευση του χώρου,
- η ανακύκλωση του βρόχινου νερού
- η φύτευση των δωμαίων και των τυφλών τοίχων
- ο σχεδιασμός υδάτινων επιφανειών για δροσισμό
- πέργκολες με αναρριχώμενα φυτά και συστάδες δένδρων, για τη δημιουργία σκιερών περιοχών και για προστασία από τον ήλιο και τη βροχή
- κάδοι ανακύκλωσης και κομποστοποίησης για την περιβαλλοντική εκπαίδευση των παιδιών.

- Η μεταφορά των γηπέδων (basket, volley κ, ά.) στα δώματα των σχολικών κτιρίων,

όπου αυτό μπορεί να γίνει,

απελευθερώνει πολύτιμο χώρο στην αυλή

και δίνει τη δυνατότητα για περιορισμό των σκληρών επιφανειών προς όφελος της φύτευσης και του πρασίνου

- Με την αύξηση του πρασίνου στις αυλές ελέγχονται τα επίπεδα θορύβου και μειώνεται το πρόβλημα της ατμοσφαιρικής ρύπανσης
- Κυκλοφοριακές ρυθμίσεις στην περιοχή όπως οδοί ήπιας κυκλοφορίας και περιορισμός της στάθμευσης, για να γίνει εφικτή η μετάβαση στο σχολείο με τα πόδια

Το παιδί πηγαίνοντας με τα πόδια στο σχολείο μαθαίνει την πόλη του, γίνεται πιο κινητικό και αισθάνεται μέλος της κοινωνίας

Στο ΚΠΕ Φιλίππων

Ενημέρωση της τοπικής αυτοδιοίκησης

- Ο τρίτος κύκλος της έρευνας δράσης

προέκυψε ως συνέχεια των κοινών αποφάσεων που λήφθηκαν

- **Οι μαθητές εξοικειώνονται με έναν δημόσιο χώρο της πόλης**

που μετατρέπεται σε χώρο δημιουργικότητας και έκφρασης

Οι εκπαιδευτικοί καταλαβαίνουν την ανάγκη για μοίρασμα της «εξουσίας».

Στο σχολείο διαμορφώνεται μία **νέα κουλτούρα** συμμετοχής και δράσης, μια νέα κουλτούρα διαλόγου και συνεννόησης.

Η φιλοσοφία και η πρακτική της
έρευνας δράσης
συνάδει με αυτήν της ΠΕ,
και ιδιαίτερα με το ρεύμα της κριτικής
ΠΕ

η οποία εστιάζει στη συμμετοχή και στη
χειραφέτηση των παιδιών (Τσεβρένη,
2009),

**πάνω στις δομές που επηρεάζουν και
περιορίζουν τις ζωές (Huckle, 1991).**

Ο εγγενής προσανατολισμός
της έρευνας δράσης σε αξίες
όπως η κοινωνική
δικαιοσύνη, η ισότητα και η
συμμετοχή, ο αναστοχαστικός
της χαρακτήρας

- ταιριάζουν απόλυτα σε μία
ΠΕ που δεν επιχειρεί να
μεταδώσει παθητικά στείρα
επιστημονική γνώση στα
παιδιά για ζητήματα μακρινά
και αφηρημένα (Hart, 2014,
Sobel, 2013).

-
- 24° Δ.Σ. Καβάλας

- Δ.Σ. Κρηνίδων

-
- **Δ.Σ. Ζυγού**

22° Νηπιαγωγείο Καβάλας

- 22° Νηπιαγωγείο Καβάλας

-
- 25° Νηπιαγωγείο Καβάλας

22° ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ
Λίγο αργότερα....

Ο ΟΠΩΡΩΝΑΣ

Το μάζεμα

Η σοδειά

Το μοίρασμα

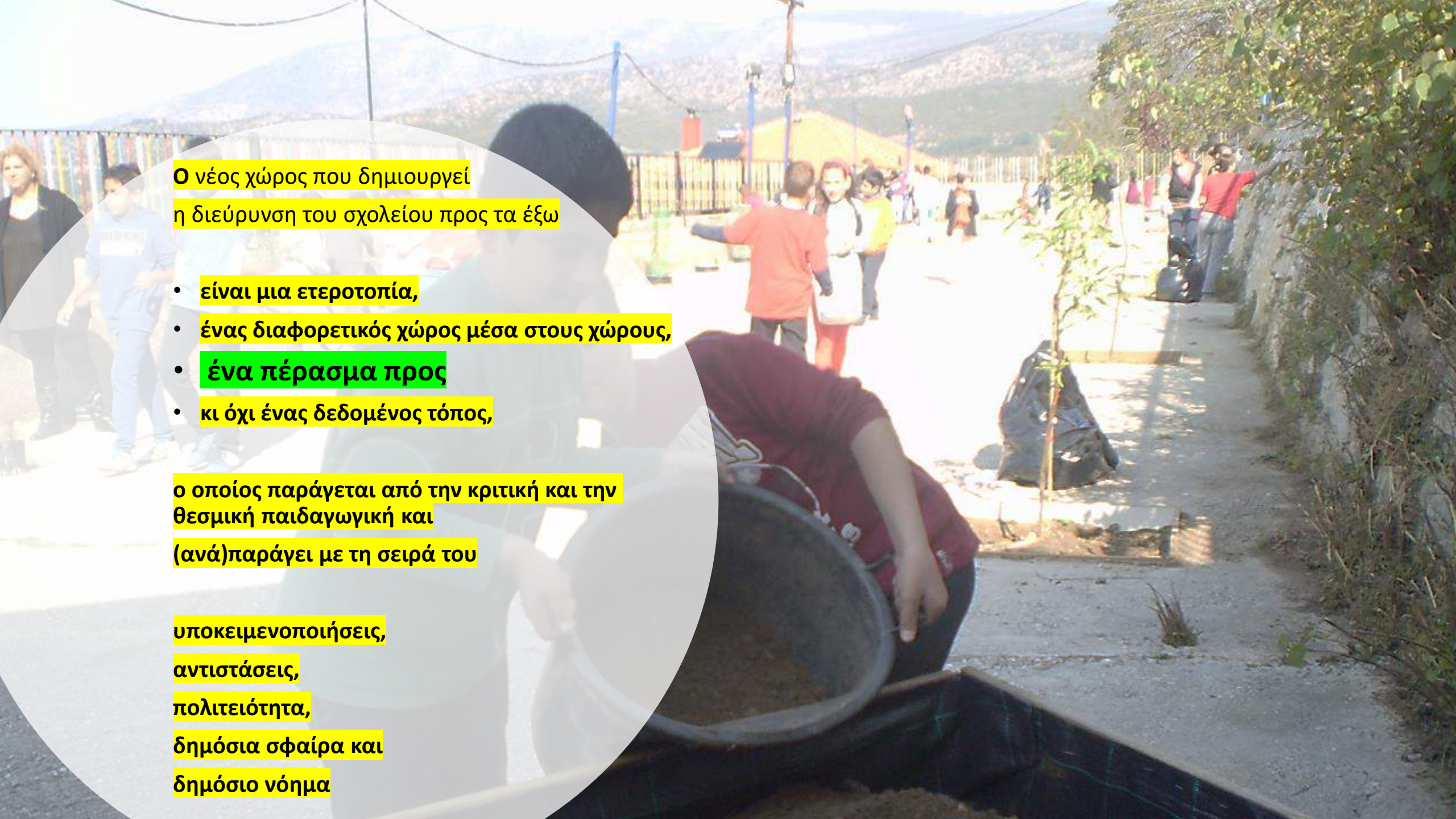

Η γεύση

Η απόλαυση

Ο νέος χώρος που δημιουργεί
η διεύρυνση του σχολείου προς τα έξω

- είναι μια ετεροτοπία,
- ένας διαφορετικός χώρος μέσα στους χώρους,
- ένα πέρασμα προς
- κι όχι ένας δεδομένος τόπος,

ο οποίος παράγεται από την κριτική και την
θεσμική παιδαγωγική και
(ανά)παράγει με τη σειρά του

υποκειμενοποιήσεις,
αντιστάσεις,
πολιτειότητα,
δημόσια σφαίρα και
δημόσιο νόημα

- Είναι προφανές ότι τα παιδιά προσεγγίζουν το χώρο **συναισθηματικά και εμπειρικά.**

- Οι παιδικές αφηγήσεις για την πόλη και το περιβάλλον της

αναδεικνύουν μια μυθικομαγική της διάσταση

και αποδεικνύουν ότι η εξοικείωση των παιδιών με τον αστικό χώρο

θα μπορούσε να επιτευχθεί μόνο μέσα από **παιγνιώδεις παραστάσεις που παράγουν ενεργά άτομα.**

Όλα αυτά προσδίδουν **στο διευρυμένο σχολικό χώρο** μια ανυπέρβλητη γοητεία
που ευχόμαστε να διαφανεί μέσα από την μικρή μας προσπάθεια
και να χρησιμεύσει ως δημιουργικός οίστρος για στοχασμό, σκέψη αλλά και πράξη.

- Τα παιδιά απολαμβάνουν με ξεχωριστή υπερηφάνεια τους καρπούς από το δικό τους συλλογικό οπωρώνα και θαυμάζουν στο αντίκρισμα ενός ανθισμένου λουλουδιού που αναγγέλλει την άνοιξη της φύσης και της ελπίδας.

- **«Διὰ γὰρ τὸ θαυμάζειν οἱ ἄνθρωποι καὶ νῦν καὶ τὸ πρῶτον ἦρξαντο φιλοσοφεῖν»** Αριστοτέλους, Των Μετά τα Φυσικά Α, 2, 982 b 12

- Για την σχολική αυλή ως χώρο που ενεργοποιεί την παιδική σκέψη μέσα από την έκπληξη, το αριστοτελικό «θαυμάζειν».

διμορφοθήκη

- «Το να μαγευτείς, να γοητευτείς από κάτι, τη στιγμή της ενεργοποίησής του ισοδυναμεί με μια ολόψυχη και ενθουσιώδη συγκατάθεση στην ζωή – όχι απλά σε μια συγκεκριμένη πτυχή της, αλλά στην ίδια την εμπειρία του να ζεις.
- Αυτές οι στιγμιαίες εμπειρίες, καθώς συσσωρεύονται μπορεί να έχουν ευεργετικά αποτελέσματα στην υποκείμενη αίσθηση της ύπαρξης που τροφοδοτεί την καθημερινή μας ζωή» J. Bennett, 2001